

FOTOGRAFÍA El discreto encanto de Vielba

Gerardo Vielba está considerado uno de los grandes renovadores de la fotografía española. Su figura, elevada con la exposición que le dedica el Muvim, es esencial para entender el giro humanista de esta disciplina en la década de los cincuenta. ▶ 6

PROTAGONISTA DE LA SEMANA

MIQUEL NAVARRO

Flamante académico de San Fernando

El escultor valenciano (Mislata, 1945) leerá el próximo domingo su discurso de ingreso en la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando. El artista, conocido por sus «ciudades» —y, popularmente, por las grandes esculturas (el «Parotet», la «Pantera Rosa») que dan vida a algunas plazas de Valencia—, cubre el puesto dejado por Luis de Ávalos. Este reconocimiento pone en valor el trabajo silencioso del creador valenciano, que fue Premio Nacional de Artes Plásticas en 1986.

Levante
EL MERCANTIL VALENCIANO

Exposició —inaugurada ahir en la seua històrica de la Universitat de València— amb manuscrits, incunables i altres documents sobre Eiximenis. FERRAN MONTENEGRO

Francesc Eiximenis somniava amb una «ciutat de Déu terrenal». Les seues obres —destaquen «Lo Crestià» i el «Regiment de la Cosa Pública»— perseguien este objectiu i, per això, estan redactades en la llengua del carrer del segle XIV. Ara que fan 600 anys de la seua mort, l'AVL li dedica una exposició i diferents activitats. És l'hora d'Eiximenis.

L'any gran d'Eiximenis

Commemoració

PER ALBERT HAUF*

■ «Els camps i els arbres res no poden ensenyar-me, però els hòmens que viuen en la ciutat, sí». Estes paraules, que el gran filòsof **Plató** va posar en boca d'un **Sòcrates** que es proclamava per damunt de tot «amant del saber», no ens sorprendria gens de llegir-les en l'obreta del franciscà Fra **Francesc Eiximenis**, el *Regiment de la Cosa Pública*.

En efecte, Fra Francesc, que detestava de cor la malícia pecoral i la rusticitat pagesívola dels llauradors ignorants, no compartia la visió mítica d'una Arcàdia pastoral, però, en canvi, sí que va assimilar plenament l'ideal platònic i agustinianà d'una utopia cristiana, centrada en la possible creació en este món, d'una «ciutat de Déu terrenal», que anticipara i s'enmirallara en la bellesa de la Jerusalem celestial. Per a ell, la política o art de governar la *pòlis*, estan totalment relacionats amb la seua visió teològica i moral de la missió del cristianisme.

Arcàdia, si de cas, en la seua concepció cristiana de l'origen del bé i del mal, seria el bell Paradís d'incontaminada puresa i perfecció primigènies on **Déu** va crear **Adam** i **Eva**, abans de l'anomenat pecat d'origen. Pecat que els va condemnar a l'exili en una «vall de llàgrimes» de temptació i de lluita constants, marcats amb la doble maledicció del part amb dolor, i el turment ineludible del treball quotidià.

Sobre este caos de desordre còsmic causat pel pecat, el cristianisme va bastir la bella utopia d'una possible recuperació de l'harmonia original, de manera que els fills desheretats d'Adam i Eva, pogueren algun dia recuperar, en la ciutat gloriosa del Paradís, la vella herència malversada pel pecat, i fins i tot aplegar a ocupar les cadires celestials de **Lucifer** i el seus àngels, llançats a l'infern. Déu hauria deixat impresa en la consciència humana la vella memòria d'aquella remota ciutat paradisiàca, a fi que els hòmens s'esforçaren per recuperar-la.

La clau de volta d'este prodigiós redreçament rau, segons esta doctrina, en el misteri de la Redempció, és a dir: en la gràcia i el perdó aconseguits per la magna gesta del sacrifici i la mort de **Crist**, el Fill de Déu fet home a fi de propiciar una re-creació dels hòmens a una nova vida, gràcies al cristianisme.

Els 2.592 capítols conservats de la magna obra d'Eiximenis, *Lo Crestià*, són una vastíssima construcció intel·lectual destinada a explicar detingudament a la gent senzilla del carrer en la seua llengua i en un registre entenedor, l'esquema resumit més amunt, és a dir: «Tot lo fonament del cristianisme», o siga: tota la base doctrinal que necessitava assimilar per millor aconseguir l'objectiu més important de la seua existència, que, segons ell, no és altre que l'importantíssim afer de la pròpia salvació.

Com que, en paraules d'Eiximenis «ningú pot caminar el camí que no sap», al cristià —que, com indica el seu mateix nom, és per definició un seguidor del Crist— li resulta imprescindible un bon guiatge doctrinal; li fan falta llibres que li marquen el camí a seguir per conèixer i imitar el seu cap i model.

EL PERSONATGE

Francesc Eiximenis

► El franciscà i conseller reial (Girona, 1327 - Perpinyà, 1409) va produir la part més important de la seua obra a València, on va viure més de 25 anys. El seu estil i llenguatge van deixar marca en Ausiàs March i Martorell.

Eiximenis concep *Lo Crestià* trinitàriament, com una història en tres parts: (1) Déu ha creat l'home, situant-lo en el millor estament possible: el cristianisme; (2) però l'home, sotmés a la temptació diabòlica, ha caigut en el pecat, (3) i la misericòrdia divina l'ajuda a superar el mal amb 10 ajudes especials. Per això, en el projecte original d'Eiximenis la història de l'esquema de la salvació humana havia d'omplir, ni més ni menys que un total simbòlic de $3 + 10 = 13$ llibres, en memòria de Crist i els dotze apòstols.

D'estos llibres només ens n'han aplegat quatre: el *Primer* (381 capítols), que en la seua introducció general especifica l'autoria, la finalitat i l'estil, i marca les pautes del pla general de tot el vastíssim projecte. És un tractat sobre el cristianisme i les seues dignitats, on l'autor polemítza amb els musulmans i els jueus. Escrit entre 1379-1381, va ser imprés a València per **Lambert Palmart**, el 19 de gener de 1483, per iniciativa del gran teòleg valencià **Joan Roís de Corella**. Esta important dada és tot un indicati de la influència d'Eiximenis en importants lectors de generacions posteriors, com l'esmentat Corella, **Martorell** i el gran **Ausiàs March**.

El *Segon* (239 capítols), no va veure mai la impressió. Desenrotlla el tema de la temptació [...] El *Terç* (1060 capítols!), tampoc imprés, discuteix el tema del mal i dels pecats [...]

Una volta enllestit el *Terç*, el nostre autor, que el 1382 acabava d'aplegar a València, en comptes de seguir el pla general del seu gran projecte, va redactar el *Regiment de la cosa pública*, opuscle de 38 capítols, amb dos fragments redactats expressament: l'important pròleg o lletra dedicatòria i un capítol, el darrer (c. 39), a manera de cloenda circumstancial. Esta obreta, dedicada el 1383 als jurats valencians, fou impresa més d'un segle després per **Cristófor Cofman** (València, 1499).

Ben mirat, este llibre és un petit avanç o bestreta dels capítols 357 a 395 del *Regiment de Prínceps i comunitats*, o siga de la part tercera del *Dotzé*, una obra molt més vasta i completa (907 capítols!), que Eiximenis estava redactant i que anys després va dedicar a **Alfons**, marquès de Dènia i de Villena, primer duc de Gandia. D'esta manera Fra Francesc que ja venia precedit per l'aura d'un merescut prestigi, acabà de guanyar-se la bona voluntat de les forces vives de València, on a partir d'ara va ser tractat amb una enorme deferença, com una autoritat intel·lectual i moral, fins al punt que els seus llibres, degudament protegits amb cadena i cademat, eren consultables en la casa de la Ciutat.

*Extret del pròleg de «Regiment de la cosa pública» (AVL, 2009)